पुनर्वसित भागासाठी तयार केलेल्या नागरी सुविधांचे जिल्हा परिषदेकडे हस्तांतरण.

महाराष्ट्र शासन
ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग,
शासन परिपत्रक क्रमांक - २६१०/प्र.क्र.१९०/परा-४,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक:- २३ नोव्हेंबर, २०१०
परिपत्रक

पाटबंधारे प्रकल्पांमुळे प्रकल्प पुनर्वसितांना त्यांच्या मूळ ठिकाणापासून हलवून त्यांना एखाद्या ग्रामपंचायतीच्या हद्दीतील महसूली गावांच्या ठिकाणी पुनर्वसन करण्यांत येते. या पुनर्वसित ग्रामंपचायतीच्या संदर्भात मा. मंत्री, ग्राम विकास यांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक २०/१०/२०१० रोजी बैठक आयोजित करण्यात आली होती. या बैठकीत बऱ्याच पुनर्वसित गावठाणांतील नागरी सुविधांचे अद्याप जिल्हा परिषदेकडे हस्तांतरण झालेले नसलयाचे दिसून आले आहे. या संदर्भात मोहिम हाती घेणे आवश्यक असून यासाठी जिल्हास्तरावर नागरी सुविधांचे हस्तांतरण तातडीने होण्यासाठी संयुक्त समिती गठीत करण्याचे ठरविण्यात आले.

शासन परिपत्रक:-

शासनाने नागरी सुविधांचे जिल्हा परिषदेकडे हस्तांतरण करण्यारांदर्भातील मोहिमेत या बाबींशी संबंधीत असणाऱ्या अधिकाऱ्यांची एक जिल्हास्तरीय संयुक्त समिती गठीत केली असून या समितीमध्ये खालील सदस्य रहातील.

१. संबंधीत पाटबंधारे प्रकल्पाचे प्रभारी अधिकारी.
२. जिल्हा पुनर्वसन अधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय,
३. जिल्हा परिषदेचे मुख्य कार्यकारी अधिकाऱ्यांनी नियुक्त केलेले अधिकारी,
४. ज्या तालुक्यातील ग्रामपंचायतीचे सोयीसुविधाचे तपासणी करावयाची आहे अशा तालुक्याचे गट
   विकास अधिकारी,
५. प्रकल्पग्रस्तांचे दोन प्रतिनिधी.

या समितीने प्रत्यक्ष पुनर्वसित गावांच्या ठिकाणी जाऊन तेथे पाटबंधारे विभागामार्फत पुरविण्यात आलेल्या नागरी सुविधांची व त्यांच्या दर्जाची तपासणी करावी. पुनर्वसित ग्रामपंचायतीसाठी १८ नागरी सुविधा शासनाने मान्य केलेल्या आहेत. या सर्व सुविधा पुरविणे बंधनकारक आहे. नागरी सुविधांच्या हस्तांतरणासाठी या १८ सुविधांपैकी किमान १४ नागरी सुविधा पूर्ण केलेल्या असणे आवश्यक असून त्यामध्ये प्रामुख्याने पुनर्वसित गावठाणाला नळ पाणी पुरवठा योजना, ग्रामपंचायत कार्यालय, शैक्षणिक सुविधा, गावठाणा अंतर्गत रस्त्यासह गावठाणापर्यंत असणारा डांबरी पोहोच रस्ता, पथदिव्यांसह गावठाणात तीन फेज वीज जोडणी, दहनभुमी व त्यानुषंगिक सुविधा, गटारे, शौचकुप, आरोग्य सुविधा, गावठाणाच्या भावी विस्तारासाठी जमिन इत्यादी सुविधांचा समावेश असणे आवश्यक आहे. गावठाणाला पुरविण्यात आलेल्या नागरी सुविधांचा दर्जा संयुक्त समितीने तपासावा. या सुविधांचा दर्जा समाधानकारक असल्यास नागरी सुविधांचे हस्तांतरण जिल्हा परिषदेकडे करण्यात यावे. संयुक्त समितीस नागरी सुविधांबाबतच्या

तसणीत त्रुटी आढळून आल्यास या त्रुटींशी संबंधीत असलेल्या विभागाने त्यांची पूर्तता करुनच गरी सुविधांचे जिल्हा परिषदेकडे हस्तांतरण करावे.

या नागरी सुविधांच्या हस्तांतरणाबाबत वाद उद्भवल्यास यावर जिल्हाधिकारी ांनी दोन्ही बाजूचे मत ऐकल्यानंतर त्याबाबत निर्णय घ्यावा. जिल्हाधिकाऱ्यांचा निर्णय मान्य सल्यास त्याप्रमाणे कार्यवाही करावी. जिल्हाधिकाऱ्यांचा निर्णय अमान्य असल्यास विभागीय आयुक्तांनी या संदर्भात निर्णय घ्यावा. विभागीय आयुक्तांनी दिलेला निर्णय अंतिमत: सर्वांवर धनकारक राहील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सुधीर ठाकरे)
सचिव, ग्राम विकास व पंचायत राज
विभाग,

(५) प्रकल्पबाधित व्यक्तीकडून संपादन करण्यात आलेली जमीन जोपर्यंत पाटबंधारे प्रकल्पाचे घळ भरून काढण्याचे काम आणि खाणकाम धरणाची जागा इत्यादी कामासाठी वापरण्यात येत नाही तोपर्यंत त्या प्रकल्पबाधित व्यक्तीला भाडेपट्ट्याने देण्यापासून या अधिनियमाखाली कोणत्याही गोष्टीमुळे प्रकल्प प्राधिकाऱ्याला प्रतिबंध होणार नाही.

(६) बाधित व्यक्तीकडून लाभधारक परिमंडल क्षेत्रातील संपादन करण्यात आलेली व जी कोणत्याही कारणासाठी असो, अद्याप त्याच्या ताब्यात असेल ती जमीन, कोणत्याही पात्र प्रकल्पबाधित व्यक्तीस प्रदान करण्यात येईपर्यंत, त्या प्रकल्पबाधित व्यक्तीला भाडेपट्ट्याने देण्यास या अधिनियमाखालील कोणत्याही गोष्टीमुळे जिल्हाधिकाऱ्याला प्रतिबंध होणार नाही.

प्रकल्पबाधित व्यक्तीला विकसित जमीन मंजूर करण्याचा अधिकार.

१७. जमीन संपादन करणारी संस्था जेव्हा प्रकल्पाच्या प्रयोजनांसाठी संपादन केलेल्या जमिनीतील विकसित जमीन निकालात काढत असेल, तेव्हा शासनाने विहित केलेली रक्कम भरल्यावर प्रकल्पबाधित व्यक्तीला, त्याच्याकडून संपादित केलेल्या जमिनीपैकी १२ १/२ टक्क्यांएवजी विकसित जमीन मिळण्याचा हक्क असेल.

मांडणीचे कार्यान्वयन प्रकल्प प्राधिकाऱ्याने किंवा अन्य कोणत्याही अभिकरणाने करणे आणि ते पूर्ण झाल्यानंतर जिल्हा परिषदेकडे ते निहित होणे.

१८. नवीन गावठाणाच्या किंवा यथास्थिती, विद्यमान गावठाणाच्या विस्ताराच्या प्रत्येक मांडणीचे कार्यान्वयन, सार्वजनिक उपयुक्तता, नागरी आणि इतर सुखसोयी व सेवा यांच्याशी त्याचा जेथवर संबंध असेल तेथवर, संबंधित प्रकल्प प्राधिकाऱ्याकडून करण्यात येईल किंवा आयुक्त, त्यास तसे करणे योग्य वाटेल तर, लेखी आदेशाद्वारे त्यास योग्य वाटेल अशा यंत्रणेकडे ते सोपवील. सदर कामे सर्व बाबतीत पूर्ण झाल्यावर आणि जिल्हाधिकाऱ्याने तशा आशयाचे स्वतःची सही व मोहोर यांनिशी प्रमाणपत्र दिल्यावर, उक्त कामे नवीन गावठाणात किंवा, यथास्थिती, विद्यमान गावठाणाच्या विस्तार क्षेत्रात समाविष्ट असलेल्या क्षेत्रावर अधिकारिता असलेल्या जिल्हा परिषदेकडे, तिने ही कामे महाराष्ट्र जिल्हा परिषद आणि पंचायत समिती अधिनियम, १९६१ याच्या तरतुदीनुसार विकास योजनेची कामे म्हणून हाती घेतली असल्याचे मानून निहित होतील. १९६२ चा महा. ५.

भाराचे हस्तांतरण.

१९. (१) त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या कोणत्याही इतर कायद्यात अन्यथा तरतूद केली असेल त्याव्यतिरिक्त अन्य बाबतीत, बाधित व्यक्तीने बाधित परिमंडलात धारण केलेल्या कोणत्याही जमिनीवर, गहाण, ऋण किंवा अन्य कोणत्याही भाराचा बोजा असेल त्या बाबतीत, असे गहाण, ऋण किंवा अन्य भार त्या जमिनीवरून हस्तांतरित झाल्याचे व अशा बाधित व्यक्तीला कलम १६ अन्वये देण्यात आलेल्या जमिनीशी संलग्न झाला असल्याचे मानण्यात येईल व गहाणधारक, धनको किंवा यथास्थिति, अन्य भारस्वामी त्यानुसार आपले हक्क बजावील.

(२) पोट-कलम (१) अन्वये गहाण, ऋण किंवा अन्य भार ज्या जमिनीकडे हस्तांतरित झाला असेल त्या जमिनीचे बाजारमूल्य, असे गहाण, ऋण किंवा अन्य भार ज्या जमिनीवरून हस्तांतरित झाला असेल त्या मूळ जमिनीच्या बाजारमूल्यापेक्षा कमी असेल तर, गहाणधारकास, धनकोस किंवा यथास्थिति, अन्य भारस्वामीस त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या कोणत्याही इतर कायद्यात अन्यथा तरतूद केली असेल त्याव्यतिरिक्त अन्य बाबतीत, जिल्हाधिकारी ठरवून देईल इतकी नुकसानभरपाई अशा जमिनीचा मालक असलेल्या बाधित व्यक्तीकडून मिळण्याचा हक्क असेल.

(३) पोट-कलम (१) व (२) मध्ये किंवा कोणत्याही संविदेत किंवा त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या कोणत्याही कायद्यात काहीही अंतर्भूत असले तरी, गहाणधारक, धनको किंवा यथास्थिति, भारस्वामी, असे गहाण, ऋण किंवा भार या अन्वये दिलेल्या कोणत्याही रकमेसाठी किंवा कर्जासाठी अशी रक्कम वा कर्ज या अधिनियमाच्या प्रारंभापूर्वी देण्यात आलेले असो वा नंतर देण्यात आलेले असो -- व्याजादाखल कोणत्याही प्रकारे दिलेल्या मुद्दलाच्या किंवा कर्जाच्या रकमेपेक्षा अधिक रक्कम वसूल करणार नाही.